

Monika Paula Górowska

email: mgorowska@wsb-nlu.edu.pl

ORCID: 0000-0002-4357-8705

Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University

Archetypy Toni Wolff jako pomost między modelem cech a tożsamością narracyjną

Toni Wolff's Archetypes as a Bridge Between the Trait Model and Narrative Identity

DOI: 10.66935/978-83-65926-16-6.02

© 2025 Monika Paula Górowska

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Treść licencji dostępna jest pod adresem: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Górowska, M. P. (2025). Archetypy Toni Wolff jako pomost między modelem cech a tożsamością narracyjną. W: J. Felczak (red.), *Przekraczanie granic między sferami egzystencji* (T. 1). (s. 31-39). Wydawnictwo WSB-NLU.

Streszczenie: Koncepcja czterech strukturalnych form kobiecej psyche Toni Wolff (Matka, Hetera, Amazonka, Pośredniczka) może pełnić funkcję pomostu między psychometrycznymi modelami cech a narracyjnymi ujęciami osobowości. Archetypy Wolff rezonują z określonymi konfiguracjami cech (np. Amazonka z wysoką sumiennością i ekstrawersją, Matka z ugodowością), lecz działają na poziomie klinicznonarracyjnym, opisując wzorce motywacyjne i relacyjne. Proponowane podejście integruje identyfikację archetypową z profilami cech oraz analizą narracji życiowych, co pozwala ujmować osobowość nie tylko jako zestaw dyspozycji, lecz także jako dynamiczny system ról, znaczeń i historii.

Abstract: The concept of Toni Wolff's four structural forms of the feminine psyche (the Mother, the Hetaira, the Amazon, and the Medial Woman) can function as a bridge between psychometric trait models and narrative approaches to personality. Wolff's archetypes resonate with particular trait configurations (e.g., the Amazon with high conscientiousness and extraversion, the Mother with agreeableness), yet they operate at a clinical–narrative level, capturing motivational and relational patterns. The proposed integrative approach combines archetypal identification with trait profiles and lifestory analysis, allowing personality to be understood not merely as a set of dispositions but as a dynamic system of roles, meanings, and life narratives.

Słowa kluczowe: Toni Wolff, Wielka Piątka, tożsamość narracyjna, archetypy, metody pomiaru osobowości

Keywords: Toni Wolff, Big Five, narrative identity, archetypes, personality assessment methods

Wprowadzenie

Współczesna psychologia osobowości cechuje się dominacją modelu Wielkiej Piątki (Big Five: otwartość na doświadczenie, sumienność, ekstrawersja, ugodowość, neurotyczność), uzupełnianego przez HEXACO (z dodatkowym wymiarem uczciwości – pokory), jako standardu pomiaru dyspozycyjnych różnic indywidualnych (Costa i McCrae, 1992; Ashton i Lee, 2007). Te modele, operacjonalizowane za pomocą standaryzowanych kwestionariuszy, zapewniają wysoką rzetelność i użyteczność predykcyjną, lecz krytykowane są za redukcjonizm – pomijanie dynamicznych aspektów osobowości, takich jak role społeczne, historie życiowe czy procesy indywiduacyjne (McAdams, 2013).

W odpowiedzi na te ograniczenia rozwija się podejście narracyjne, gdzie osobowość rozumiana jest jako autobiograficzna opowieść, integrująca cechy z poziomem tożsamości (poziom 3 modelu McAdamsa: cechy → przystosowania → narracyjna tożsamość) (McAdams i McLean, 2013). Narracje życiowe dodają predykcyjną wartość w prognozowaniu dobrostanu i adaptacji, ujawniając motywy agencyjne (działanie i sprawczość) i komunalne (relacje i więzi) (McAdams, 2006).

Jednakże obie perspektywy – teoria cech i narracyjna – rzadko wchodzi w dialog z bogatą tradycją psychologii analitycznej, gdzie osobowość opisana jest poprzez archetypy i strukturalne formy psyche (Jung, 1969; Wolff, 1956). Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, jak cztery archetypy w modelu Toni Wolff (Matka, Hetera, Amazonka, Pośredniczka) mogą służyć jako pomost metodologiczny między modelem cech a tożsamością narracyjną. Przegląd literatury wskazuje na teoretyczne korespondencje między archetypami a konfiguracjami cech, co otwiera drogę do zintegrowanej metody łączącej identyfikację archetypową, cechy i analizę narracyjną. Taka rama wzbogaca opis osobowości o wymiar ról i historii, z implikacjami dla badań nad tożsamością płciową i rolami społecznymi.

Oryginalna koncepcja Toni Wolff

Toni Wolff, bliska współpracowniczka Carla Gustava Junga i wybitna analityczka jungowska, sformułowała koncepcję czterech strukturalnych form kobiecej psyche w wykładzie „Structural Forms of the Feminine Psyche” wygłoszonym w 1934 r. i opublikowanym pośmiertnie w 1956 r. (Wolff, 1956). Model ten powstał jako uzupełnienie jungowskiej typologii funkcji psychicznych (myślenie, uczucie, intuicja, percepcja) i skupia się na wzorcach relacyjności i orientacji życiowej, rozmieszczonych na dwóch osiach: osobistej (matka – hetera) vs bezosobowej (amazonka – pośredniczka) oraz jednostkowej (ludzie) vs kolektywnej (osiągnięcia/kultura) (Vermeersch, 2021).

Matka reprezentuje formę opiekuńczą, zorientowaną na rozwój i opiekę nad innymi; kobieta uosabiająca tę formę czerpie spełnienie z relacji osobistej, często kosztem własnych ambicji czy potrzeb (Wolff, 1956). Hetera to forma kobiecej psyche, skupiona na bliskiej intymnej relacji z partnerem (muza, kochanka, towarzyszka), kobieta ta realizuje się poprzez pobudzanie do życia potencjalności partnera (Frankel, 2011). Amazonka uosabia

orientację na cel i sukces w świecie – to kobieta wojownicza i liderka, dla której ważna jest autonomia i efektywność (Wolff, 1956). Pośredniczka to kobieta intuicyjna, która jest w kontakcie z nieświadomością zbiorową – artystka, mistyczka, uzdrowicielka, podatna na wizje i kryzysy transformacyjne (Corson, 2023).

Każda kobieta zwykle identyfikuje się z jednym dominującym archetypem, który może, lecz nie zawsze musi, znaleźć wyraz w jej życiu zewnętrznym, ponieważ warunki kulturowe i społeczne mogą utrudniać realizację wewnętrznego wzorca, prowadząc do napięć i konsekwencji psychicznych. Gdy dominująca forma nie może zostać w pełni wyrażona, kobieta często rozwija wzorzec pomocniczy z przeciwległej osi, co wspiera proces samorealizacji i umożliwia zachowanie psychicznej równowagi. Brak integracji komplementarnych form grozi deformacją wzorca dominującego, prowadząc do jego „inflacji” – nadopiekuńczości Matki, zatracenia się Hetery, obsesyjnej ambicji Amazonki czy odrealnienia Pośredniczki. Inflacja oznacza, że dany wzorzec przyjmuje charakter nadmiarowy i blokuje dalszy rozwój (np. Amazonka – może być niedostępna emocjonalnie, Matka – nadopiekuńcza, kontrolująca, dusząca rozwój, Hetra – zależna od partnera, a Pośredniczka – destrukcyjnie opętana nieświadomością, przez co nieracjonalna) (Frankel, 2011; Vermeersch, 2021).

Literatura jungowska opisuje archetypy jako dynamiczne predyspozycje, a nie sztywne typy: dominująca forma strukturalna określa ego, nadaje kierunek rozwoju, lecz proces psychicznej integracji wymaga włączenia pozostałych wzorców. Prace takie jak „Four Eternal Women: Toni Wolff Revisited” (Frankel, 2011) analizują archetypy kulturowo – poprzez mity (np. Amazonka jako Artemida), literaturę (Hetara jako Kleopatra), filmy i case studies – podkreślając ich uniwersalność poza płcią (np. męskie Amazonki jako liderzy biznesu, Pośrednicy – mężczyźni jako prorocy czy artyści) (Frankel, 2011). Do dzisiaj warsztaty i seminaria oparte na modelu Wolff (np. filmowe serie ilustrujące formy), pomagają kobietom identyfikować dominujące archetypy i rozpoznawać wzorce pomocnicze (Vermeersch, 2021). Ostatecznym celem rozwoju psychicznego jest integracja wszystkich form strukturalnych, dzięki czemu kobieta osiąga pełnię, odnajduje właściwe miejsce w nowoczesnym świecie i realizuje swoje kulturowe zadanie.

Krytyka modelu Wolff wskazuje przede wszystkim na kontekst historyczny (Europa, lata 30. – lata 50. XX w., tradycyjne role płciowe) i potencjalną heteronormatywność oraz esencjalizm płciowy – Wolff zakłada ostre różnice między psychiką męską a kobiecą, co współcześni czytelnicy feministyczni odbierają jako ograniczające (Vermeersch, 2021). Na przykład opis Hetery jako „służącej rozwojowi psychicznemu mężczyzny” budzi kontrowersje jako utrwalający stereotypy zależności (Wolff, 1956). Mimo to współcześni interpretatorzy teorii Jungowskiej bronią modelu jako ramy do analizy ról płciowych i procesu psychicznej integracji w kulturze współczesnej, rozszerzając go na społeczności LGBT+ i niestereotypowe tożsamości płciowe – integracja czterech form staje się uniwersalną ścieżką do pełni, niezależnie od płci czy orientacji (Vermeersch, 2021). Koncepcja, mimo że wciąż posiada walory aplikacyjne, pozostaje bez standaryzowanych narzędzi pomiarowych, co stanowi wyzwanie – i okazję – do integracji z empirycznymi modelami osobowości, takimi jak teoria cech czy koncepcja narracyjna (Frankel, 2011).

Teoria cech osobowości: Big Five i HEXACO

Model Wielkiej Piątki (Big Five: OCEAN – Otwartość na doświadczenie, Sumienność, Ekstrawersja, Ugodowość, Neurotyczność) stanowi dominujący paradygmat w psychologii osobowości, operacjonalizowany za pomocą kwestionariuszy samoopisowych takich jak NEO-PI-R czy IPIP (Costa i McCrae, 1992; John i Srivastava, 1999). HEXACO rozszerza ten model o szósty wymiar – Uczciwość-Pokora (Honesty-Humility), poprawiając predykcję zachowań prospołecznych jak i antyspołecznych (Ashton i Lee, 2007). Teoria cech zakłada stabilność dyspozycyjną różnic indywidualnych, mierzonych na kontinuum, z wysoką rzetelnością test-retest i użytecznością w prognozowaniu zachowań zawodowych, relacji i dobrostanu (Roberts i in., 2007).

Archetypy Wolff korespondują teoretycznie z konfiguracjami cech, co pozwala formułować hipotezy empiryczne – choć brak bezpośrednich badań, istnieją pośrednie nawiązania w literaturze dotyczącej ról płciowych i stylów przywództwa. Poniższa tabela syntetyzuje proponowane profile cechowe dla czterech form, oparte na jakościowych opisach Wolff i współczesnych analizach cechowych ról (Frankel, 2011; Vermeersch, 2021). Warto nadmienić, że ta tabela zakłada poprawny rozwój. W formie przerośniętej, po tzw. „inflacji” Amazonka wcale nie musi być uczciwa a Matka ugodowa.

Tabela 1

Powiązanie koncepcji cech (Wielka Piątka i HEXACO) i archetypów T. Wolff

Archetyp Wolff	Kluczowe cechy Big Five/HEXACO	Uzasadnienie teoretyczne (nawiązania literaturowe)
Amazonka	Wysoka Sumienność (achievement striving), Ekstrawersja (assertiveness), niska Ugodowość (tough-mindedness); wysoka Uczciwość-Pokora w kontekście liderstwa	Orientacja na osiągnięcia i kolektyw; podobieństwo do cech liderów i „wojowniczek kariery” (Wolff, 1956; Frankel, 2011)
Matka	Wysoka Ugodowość (altruism, tenderness), Emocjonalność (vulnerability w opiece); średnia/wysoka Sumienność (duty)	Relacja opiekuńcza, poświęcenie dla innych; koresponduje z cechami matek i opiekunów (Wolff, 1956; Vermeersch, 2021)
Hetera	Wysoka Ekstrawersja (gregariousness, warmth), Ugodowość (cooperation); wysoka Otwartość interpersonalna (ideas w relacjach)	Partnerstwo i inspiracja wzajemna; cechy partnerek/mentorów (Frankel, 2011)
Pośredniczka	Wysoka Otwartość na doświadczenie (fantasy, aesthetics); wysoka Emocjonalność (sentiments), niższa Stabilność emocjonalna (anxiety)	Pośrednictwo z nieświadomością; podatność na wizje i kryzysy (Corson, 2023; Wolff, 1956)

Źródło: Opracowanie własne.

Profile te czerpią z opisów Wolff (np. Amazonka jako „zorientowana na działanie i sukces zewnętrzny”, Pośredniczka jako fantastka i typ intuicyjny”) oraz badań cecho-

wych ról płciowych, gdzie kobiety o wysokich osiągnięciach wykazują podobieństwa do Amazonki (Eagly i Carli, 2003). Choć empirycznych walidacji brak, korelacje te można na etapie dalszych badań przetestować poprzez skonstruowanie skali identyfikacji archetypowej i analizę regresji z wynikami NEO-FFI/HEXACO, co wzbogaciłoby model cech o wymiar archetypowy (Ashton i Lee, 2007). Warto nadmienić, że zestawienie ma charakter hipotez do przetestowania, nieustalonych zależności empirycznych.

Nawiązania pośrednie w literaturze obejmują studia nad cechami przywódczymi (wysoka sumienność oraz ekstrawersja u „Amazonki”), opieką rodzicielską (ugodowość oraz emocjonalność u „Matek”), kreatywnością (otwartość na doświadczenie u „Pośredniczek”) czy partnerstwem (rozwój poprzez bliską relację intymną „Hetera”) (Roberts i in., 2007). Integracja z Wolff pozwala na bardziej holistyczny opis. Cechy nie występują w izolacji, lecz składają się w archetypowe role życiowe.

Tożsamość narracyjna McAdamsa

Dan McAdams proponuje trójpoziomowy model osobowości, gdzie poziom 1 to dyspozycyjne cechy (Big Five), poziom 2 – charakterystyczne przystosowania (habity, role), a poziom 3 – tożsamość narracyjna jako spójna autobiograficzna historia życia, nadająca sens doświadczeniom (McAdams, 1995; McAdams i McLean, 2013).

Poziom 1 to najbardziej ogólny i stabilny wymiar osobowości, obejmujący uniwersalne, porównawcze tendencje zachowania, takie jak cechy Wielkiej Piątki: ekstrawersja, ugodowość, neurotyczność, otwartość i sumienność. Cechy te opisują człowieka z zewnątrz, w sposób globalny i oderwany od kontekstu, który daje ogólny obraz osoby, nie mówi wiele o jej indywidualnych motywacjach czy historii życia.

Poziom 2 obejmuje motywy, cele, plany, wartości, strategie radzenia sobie, przekonania i role społeczne, czyli elementy osobowości silnie związane z sytuacją, etapem życia i kulturą. Są one bardziej dynamiczne i zmienne niż cechy z poziomu 1. Charakterystyczne przystosowania odzwierciedlają to, co człowiek chce, czego pragnie, jak rozwiązuje problemy i jak reaguje na wyzwania w realnym świecie.

Poziom 3 to wewnętrzna, ewoluująca opowieść o własnym życiu, która nadaje jedność, sens i cel doświadczeniom jednostki. Tożsamość narracyjna integruje przeszłość, teraźniejszość i przyszłość w formie spójnej historii, która wyjaśnia „kim jestem” i „dokąd zmierzam”. McAdams uważa, że dopiero na tym poziomie osobowość nabiera znaczenia egzystencjalnego: pojawia się autorefleksja, moralność, wizja przyszłego ja i interpretacja życiowych zwrotów. Tożsamość narracyjna jest szczególnie istotna w dorosłości i rozwija się w kontekście społecznym oraz kulturowym.

Narracyjną tożsamość mierzy się poprzez Life Story Interview¹ (LSI): półstrukturalizowany wywiad o 8-12 kluczowych scenach życia (high points, low points, turning

¹ Anglojęzyczna wersja wywiadu razem z opisem i instrukcją możliwa jest do pobrania pod linkiem: <https://cpb-us-e1.wpmucdn.com/sites.northwestern.edu/dist/4/3901/files/2020/11/The-Life-Story-Interview-II-2007.pdf>

points, chapters, future script), analizowany pod kątem motywów agencyjnych (autonomia, osiągnięcia) i komunalnych (związek, opieka), redemptywnych sekwencji (zło, dobro) oraz spójności narracyjnej (McAdams, 2006).

Archetypy Wolff wpisują się w poziom 3 jako powtarzalne motywy i „postaci” w narracji: Amazonka dominuje w historiach sukcesu i walki (agencyjne motywy), Matka w opowieściach opieki (komunalne), Hetera w narracjach partnerskich, Pośredniczka w momentach transformacyjnych (wizje, kryzysy) (Frankel, 2011). Jungowska indywiduacja – integracja form z ich cieniem – odpowiada redemptywnym sekwencjom McAdamsa, gdzie konflikt archetypowy (np. Amazonka vs Matka) prowadzi do wzrostu (Vermeersch, 2021). Brak bezpośrednich badań łączących Wolff z Life Story Interview otwiera pole do kodowania narracji pod kątem czterech form, wzbogacając analizę o archetypowy wymiar ról płciowych i życiowych.

Propozycja zintegrowanej metody badawczej

W tym świetle można zaproponować stosunkowo proste badanie mieszane, łączące metody ilościowe (kwestionariusze) z jakościowymi (wywiady narracyjne), które pozwoli sprawdzić, w jaki sposób archetypy Toni Wolff korespondują z cechami osobowości i historiami życia. Badanie to przebiegłoby w dwóch głównych krokach, realizowanych sekwencyjnie, aby uchwycić zarówno stabilne dyspozycje, jak i dynamiczne wzorce tożsamości.

W pierwszym kroku wszyscy uczestnicy powinni wypełnić kwestionariusze, rozpoczynając od standardowego kwestionariusza do oceny Wielkiej Piątki, oceniającego kluczowe cechy, takie jak ekstrawersja. Następnie wypełnić powinni autorski kwestionariusz złożony na przykład z listy 16 stwierdzeń, opracowanej na podstawie archetypów Wolff – po cztery dla każdej formy, oceniane w skali od 1 (zdecydowanie się nie zgadzam) do 5 (zdecydowanie się zgadzam). Przykładowe pozycje (w wersji roboczej wymagającej walidacji), które zawierałby kwestionariusz, to:

- dla Amazonki – „Czuję się spełniona, gdy walczę o sukces w pracy”,
- dla Matki – „Najważniejsze dla mnie to opiekować się rodziną”,
- dla Hetry – „Spełnienie znajduję w bliskiej relacji partnerskiej”,
- dla Pośredniczki – „Przyciągają mnie wizje i duchowe poszukiwania”.

Ten etap pozwoliłby zbadać, czy np. osoba o cechach liderki, m.in. takich, jak wysoka sumienność, identyfikuje się silniej z Amazonką niż z innymi typami.

W drugim kroku, z wybraną podgrupą należałoby przeprowadzić krótkie wywiady narracyjne. Uczestników proszono by o opowiedzenie czterech historii z życia: najlepszego momentu, najtrudniejszego doświadczenia, punktu zwrotnego oraz planów na przyszłość. Badacz powinien zwracać uwagę na dominujące motywy – na ile opowieści koncentrują się na karierze i osiągnięciach (Amazonka), opiece nad innymi (Matka), partnerstwie (Hetera) czy wizjach i transformacjach (Pośredniczka). Co najmniej dwie osoby niezależnie powinny następnie odkodować wywiady, określając np. orientacyjne nasilenie każdego archetypu w narracji („60% treści to Amazonka”).

Ta sekwencja – od kwestionariuszy do wywiadów – umożliwia bezpośrednie powiązanie cech osobowości z archetypami Wolff i ich odzwierciedleniem w życiowych opowieściach, tworząc spójny obraz osobowości jako konfiguracji ról i historii. Następnie na etapie analiz statystycznych taka metoda łączyłaby podejście ilościowe (analiza regresji) i jakościowe (kodowanie narracji), wzbogacając opis osobowości o dynamiczne role i historie psychicznej integracji (McAdams i Manczak, 2015; Frankel, 2011).

Dyskusja i implikacje

Proponowana metodologia pozwoliłaby przezwyciężyć rozdrobnienie współczesnych podejść badania czy opisu osobowości, łącząc empiryczną siłę modelu cech (Big Five/ HEXACO) z bogactwem narracyjnym McAdamsa i jakościowym językiem archetypów Wolff. Kluczową zaletą byłby holistyczny opis osoby, bowiem cechy dostarczają stabilnej bazy dyspozycyjnej, opis archetypowy pokazuje identyfikację z rolami życiowymi, a opis narracyjny ujawnia dynamikę indywiduacji (np. konflikty między Amazonką a Matką jako źródło wzrostu napięć).

Potencjalne zastosowania – po empirycznej walidacji proponowanego narzędzia – mogłyby obejmować najpierw badania, a w dalszej perspektywie zastosowania diagnostyczne i terapeutyczne, szczególnie w terapii jungowskiej i humanistycznej, gdzie profil archetypowy oraz narracyjny może pomóc w pracy z konfliktami ról (np. wypalenie Amazonek w rolach opiekuńczych). Podejście to może być także wartościowe w kontekście studiów gender i może objąć analizę tego, jak kultura moderuje dominację form (np. supresja Hetery w patriarchacie). W badaniach nad osobowością model Wolff wnosi archetypowy wymiar do poziomu 3 McAdamsa, umożliwiając studia longitudinalne nad integracją form i dobrostanem w różnych grupach (np. LGBTQ+).

Zakończenie

Koncepcja Toni Wolff pozostaje wciąż aktualna, oferując pomost metodologiczny między cechami, narracjami i archetypami. Proponowana rama umożliwia empiryczne testowanie procesu psychicznej integracji ról, wzbogacając psychologię osobowości o wymiar znaczeniowy i relacyjny. Stworzenie narzędzia diagnozującego archetypy wg koncepcji Toni Wolff mogłoby otworzyć nowe ścieżki w diagnozowaniu i terapii tożsamości, znacznie wzbogacając podejście do osobowości, wykraczając tym samym poza szeroko krytykowany redukcjonizm.

Bibliografia

- Ashton, M. C., Lee, K. (2007). Empirical, theoretical, and practical advantages of the HEXACO model of personality structure. *Personality and Social Psychology Review*, 11(2), 150-166. <https://doi.org/10.1177/1088868306294907>

- Costa, P. T., Jr., McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Psychological Assessment Resources.
- Eagly, A. H., Carli, L. L. (2003). The female leadership advantage: An evaluation of the evidence. *The Leadership Quarterly*, 14(6), 807-834. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2003.09.004>
- Frankel, V. E. (2011). *Four eternal women: Toni Wolff revisited – A study in opposites*. Fisher King Press.
- John, O. P., Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. W: L. A. Pervin, O. P. John (red.), *Handbook of personality: Theory and research* (s. 102-138). Guilford Press. https://jenni.uchicago.edu/econ-psych-traits/John_Srivastava_1995_big5.pdf
- Jung, C. G. (1969). *The archetypes and the collective unconscious*. Princeton University Press.
- McAdams, D. P. (1995). What do we know when we know a person? *Journal of Personality*, 63(4), 365-396. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1995.tb00500.x>
- McAdams, D. P. (2006). *The redemptive self: Stories Americans live by*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195176933.001.0001>
- McAdams, D. P. (2013). The psychological self as actor, agent, and author. *Perspectives on Psychological Science*, 8(3), 272-295. <https://doi.org/10.1177/1745691612464657>
- McAdams, D. P., Manczak, M. (2015). Personality and the life story. W: M. Mikulincer, P. R. Shaver, M. L. Cooper, R. J. Larsen (red.), *APA handbook of personality and social psychology: Vol. 4. Personality processes and individual differences* (s. 425-446). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14343-021>
- McAdams, D. P., McLean, K. C. (2013). Narrative identity. *Current Directions in Psychological Science*, 22(3), 233-238. <https://doi.org/10.1177/0963721413475622>
- Roberts, B. W., Kuncel, N. R., Shiner, R., Caspi, A., Goldberg, L. R. (2007). The power of personality: The comparative validity of personality traits, socioeconomic status, and cognitive ability for predicting important life outcomes. *Perspectives on Psychological Science*, 2(4), 313-345. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6916.2007.00047.x>
- Corson, R. B. (2023). The Medial and the Mother: A Complex Relationship between Archetypes. *Psychological Perspectives*, 66(2), 186–198. <https://doi.org/10.1080/00332925.2023.2242022>

Vermeersch, P. (2021). Toni Wolff's structural forms of the feminine psyche. *Jungian Psychology Space*. <https://www.cgjung.net/espace/jps/articles/peggy-vermeersch/toni-wolff-structural-forms-feminine-psyche/>

Wolff, T. (1956). *Structural forms of the feminine psyche*. C. G. Jung Institute Zürich. <https://ufdc.ufl.edu/AA00001582/00001/images/0>

Nota o autorze

Monika Paula Górowska, doktor, nauczyciel akademicki WSB-NLU, psycholog i badaczka, łączy podejście oparte na dowodach z analizą jungowską. Doktor psychologii (IPS CAS, Pekin), autorka publikacji w prestiżowych czasopismach. Certyfikowana w MBRP i studiach jungowskich. Od lat pracuje klinicznie w międzynarodowym kontekście. Kontakt: monikapaulagorowska@gmail.com